

8. Na scenie politycznej

Jedną z najważniejszych zasad konstytucyjnych w państwie demokratycznym jest reguła pluralizmu politycznego, oznaczająca w praktyce możliwość działania partii politycznych. Partie polityczne to organizacje, których celem jest wpływanie na sprawy państwa, dlatego dążą one do zdobycia lub utrzymania władzy. Podczas zajęć uczennice i uczniowie uczą się odróżniać system dwupartyjny od wielopartyjnego, poznają system partyjny w Polsce oraz porównują go z systemami w innych krajach. Analizują współczesną polską scenę polityczną – poznają ugrupowania obecne w Sejmie i ich czołowych polityków. Dowiadują się, dlaczego rząd tworzy często koalicja kilku partii politycznych oraz jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa opozycja. Podczas zajęć uświadamiają sobie także, że scena polityczna nie jest wolna od różnych nieprawidłowości (np. populizmu, mediokracji czy korupcji). Poznają zjawisko korupcji, jej przyczyny i skutki, oraz uczą się, jak jej przeciwdziałać we własnym środowisku.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń/uczennica:

- wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego; wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej; przedstawia cele działania partii politycznych oraz wykazuje, że konkurują one w życiu publicznym; znajduje informacje na temat działań wybranej partii (jej struktur regionalnych lub centralnych) – dział XI pkt 4;
- **częściowo poza podstawą:** wymienia partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w organach stanowiących samorządu terytorialnego.

PO ZAJĘCIACH UCZEŃ/UCZENNICA POTRAFI

- wyjaśnić, co to są partie polityczne oraz dlaczego powstają;
- wymienić najważniejsze obecne w polskim życiu politycznym partie;
- odróżnić system wielopartyjny od dwupartyjnego;
- na podstawie przekazów medialnych podać przykłady patologii obecnych w polskim życiu publicznym;
- wyjaśnić, co to jest korupcja oraz jak można jej przeciwdziałać.

METODY PRACY

- miniwykład
- rozmowa nauczająca
- miniscenki
- praca w parach
- praca z tekstem
- burza mózgów
- dyskusja
- projekt uczniowski

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- kartki papieru i flamastry

JAK PRZEPROWADZIĆ ZAJĘCIA?

WPROWADZENIE

1. „Jakie znasz partie?” (rozmowa nauczająca). Wyjaśnij uczniom i uczennicom, że podczas zajęć dowiedzą się, co to są partie polityczne i dlaczego powstają, a także poznają najważniejsze partie w Polsce oraz ich profile. Zapytaj uczniów, jakie znają polskie wiodące partie polityczne. Wypisz je na tablicy i ewentualnie uzupełnij listę.

2. „Dlaczego powstają partie polityczne?” (praca z tekstem, rozmowa nauczająca). Poproś uczniów i uczennice, by zapoznali się z tekstem „Dlaczego powstają partie polityczne?” (s. 235–236) i odpowiedzieli na pytania: *Czym są partie polityczne? Po co się je zakłada? Kto do nich należy?* Aby usprawnić pracę, możesz podzielić klasę na grupy i przydzielić każdej z nich kolejne fragmenty tekstu. Zainicjuj krótką dyskusję na temat głównych wad i zalet poszczególnych systemów partyjnych. Ważniejsze uwagi zapisuj na tablicy.

Przypomnij, że celem każdej partii jest zdobycie i wykonywanie władzy. W Polsce, zgodnie z konstytucją, raz na cztery lata obywatele rozstrzygają, której partii należy powierzyć sprawowanie władzy. Zapytaj, kiedy odbyły się ostatnie takie wybory. Porozmawiaj krótko z uczniami i uczennicami o tym, w jaki sposób partie przekonują obywateli do swoich programów. Wyjaśnij też, skąd partie biorą pieniądze na swoją działalność, jak również na kampanię wyborczą (skorzystaj z tekstu „Wygrać wybory”, s. 237).

ROZWINIĘCIE

3. „Jaki to system?” (praca samodzielna uczniów). Upewnij się, czy wszyscy w klasie rozumieją, na czym polega różnica między systemem wielopartyjnym a dwupartyjnym. Poleć uczniom, by samodzielnie rozwiązali w zeszytach ćwiczenie „Jaki to system?” (s. 236). Swoje odpowiedzi uczniowie sprawdzają w parach, krótko o nich rozmawiając. Staraj się wyjaśniać na bieżąco wątpliwości zgłaszane przez uczniów, podchodząc do poszczególnych par.

4. „Gdy życie publiczne choruje” (burza mózgów, miniwykład). Zapytaj uczniów, czy przypominają sobie z zajęć informacje (z mediów) dotyczące funkcjonowania sceny politycznej Polski? Czy zwrócili uwagę, że mimo różnych regulacji prawnych w naszym życiu publicznym widoczne są różne nieprawidłowości? Czy potrafią wskazać ich przykłady? Zapisuj przykłady na tablicy hasłowo, następnie uporządkuj zgodnie z przykładami podanymi w ćwiczeniu (s. 240) oraz ramce „Schorzenia demokracji” (s. 240–241). Podkreśl, że jedną z poważnych patologii życia publicznego jest korupcja – podaj jej źródła, mechanizmy i skutki. Wykorzystaj tekst „Korupcja – co to takiego?” (s. 241–242). Zapytaj uczennice i uczniów, czy potrafią wskazać obszary funkcjonowania państwa, w których dochodzi najczęściej do korupcji. Poproś też, by na podstawie tabelki na s. 241 określili, jaką pozycję na liście opracowanej przez Transparency International zajmuje Polska, jeśli chodzi o poziom korupcji.

ZAKOŃCZENIE

5. „Młodzi ludzie przeciw korupcji” (dyskusja, projekt uczniowski). Na zakończenie zajęć przeprowadźcie dyskusję na temat „Co młodzi mogą zrobić w sprawie korupcji?”. Dyskusja powinna mieć charakter zorganizowany. Należy wyznaczyć ucznia prowadzącego, który będzie udzielał głosu kolejnym mówcom oraz pilnował

przestrzegania reguł dyskusji, w tym m.in. czasu wypowiedzi oraz związku z tematem. Inny uczeń pełnić będzie funkcję sekretarza i będzie zapisywał zgłaszane przez uczniów konkretne pomysły (taki materiał przyda się, jeśli uczniowie zdecydują się na realizację działania antykorupcyjnego).

6. Praca domowa dla ochotników (praca własna). Poproś, by sprawdzili, czy młodzi ludzie działają w partiach – jeśli tak, to na czym ich działalność polega.

ĆWICZENIA DODATKOWE

→ **„Jaka to partia?”** (praca samodzielna uczniów). Zachęć uczniów i uczennice do wykonania ćwiczenia „Jaka to partia?” (s. 237), w którym scharakteryzowane zostały cztery partie działające w państwie X. Poproś, aby zapoznali się z fragmentami ich ulotek wyborczych, a następnie spróbowali dopasować nazwy partii do tekstów ulotek (nazwy partii umieszczone zostały na końcu ćwiczenia). Możesz też zaproponować uczniom i uczennicom, aby w domu przygotowali ulotkę bądź plakat wyborczy jednej z opisanych partii.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 121
ćwicz. 1

→ **„Quiz partyjny”** (praca w parach). W ramach podsumowania zajęć uczniowie i uczennice przygotowują quiz sprawdzający wiedzę na temat partii. Mogą wykorzystać informacje zamieszczone w tekście „Polska scena polityczna w roku 2024” (s. 238–239) oraz aktualne wiadomości z prasy, telewizji, serwisów internetowych itp. Trzy pytania powinny dotyczyć systemów partyjnych na świecie, a następne trzy – partii w Polsce. Uczniowie i uczennice zapisują każde pytanie na kartce, zostawiając miejsce na odpowiedź; mogą też wymienić się w parach pytaniami i spróbować na nie odpowiedzieć.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 121
ćwicz. 2

Na zakończenie tego ćwiczenia zapytaj, jakie są główne cechy systemu partyjnego w Polsce. Zainicjuj krótką dyskusję na temat: „Czy partii uczestniczących w walce o władzę powinno być dużo czy mało?” (ćwiczenie „Więcej czy mniej?”, s. 240). Duża ilość ugrupowań politycznych pomaga wyborcy znaleźć takie, którego program mu odpowiada. Natomiast mała liczba partii gwarantuje stabilność państwa, bo uniemożliwia grę koalicyjną i częste zmiany rządu. Poproś uczniów i uczennice o opinię w tej sprawie.